SOLNA STAD
Miljö- och byggnadsförvaltningen
Miranda Boëthius

Standardförfarande

2022-09-09

BND 2020:132

Samrådsredogörelse

Detaljplan för Mönstringen 3 och Inskrivningen 1 (tidigare kallad dp för kv. Logementet m fl),

inom stadsdelen Järva, upprättad i augusti 2022

Innehåll

1. Bakgrund
2. Sammanfattning
3. Yttranden
    - remissinstanser
    - sakägare enligt fastighetsförteckningen och boende
    - övriga
4. Samrådsmöte
5. Förändringar efter samrådet

1. Bakgrund

Byggnadsnämnden beslutade den 18 oktober 2021, § 104, att ett planförslag för Logementet 1 m.fl. skulle ligga till grund för samråd. Planens syfte är att möjliggöra fortsatta förskoleverksamheter samt bostäder och kontor i befintliga byggnader. Verksamhet med förskola saknar stöd i gällande plan men bedrivs med tidsbegränsade bygglov. Den nya detaljplanen medger också genomförda åtgärder med hisshus och utrymningstrappor. I plankartan föreslås särskilda bestämmelser för skydd av träd och mot byggnaders förvanskning.

Länsstyrelsen, kommunens förvaltningar, sakägare och andra berörda har beretts tillfälle att lämna synpunkter på planförslaget. Handlingarna har visats på biblioteket i Solna centrum och vid Solna forum i stadshuset under tiden 28 oktober – 25 november 2021. Ett digitalt, allmänt samrådsmöte hölls den 10 november 2021. Länk till det digitala mötet fanns tillgänglig på webben.

Efter samrådet har två av de i planområdet ingående fastigheterna, Logementet 1 och 2, tagits bort ur planområdet. Planläggningen syftar hädanefter till att möjliggöra förskola och kontor inom Inskrivningen 1 samt förskola och bostäder inom fastigheten Mönstringen 3.

2. Sammanfattning

Yttranden i korthet

Länsstyrelsen har utifrån ingripandegrunderna i 11 kap. 10 §, PBL, bedömt att planförslaget behöver bearbetas vad gäller frågor om buller samt MKN för vatten. Förtydligande behöver också göras av planbestämmelserna för bullerplanken så att de utformas för att ge det skydd mot buller på förskolgårdarna som redovisas i bullerutredningen. Vidare att kommunen i planbeskrivningen redovisar befintliga och tillkommande åtgärder för att fördröja och rena dagvatten, så att inte möjligheten att nå MKN för vatten försvåras. Länsstyrelsen lämnar även rådgivande synpunkter kring kulturmiljö, friyta på förskolegårdar samt översvämningsrisker.

Även miljö- och hälsoskyddsnämnden har inkommit med synpunkter angående att en ökad dagvattenrening behöver åstadkommas. Täta dörrar föreslås som ett bättre alternativ som skydd mot skyfall. Miljö- och hälsoskyddsnämnden föreslår också att ytor inom angränsande fastighet Inskrivningen 2 skulle kunna föras till förskolegården inom Inskrivningen 1 för att få till bättre utrymme för lek.

Synpunkter på angränsande kraftledningar och deras inverkan har inkommit från strålskyddsmyndigheten och Svenska kraftnät samt Vattenfall.

Tekniska nämnden har synpunkter på samordningen med avfallshantering och föreslår förbättringar med avseende på det.

Omkringboende har lämnat synpunkter på främst olika trafikfrågor men även på förskolornas omfattning.

Förvaltningens kommentarer i korthet

Som en konsekvens av ny information från Svenska kraftnät angående närbeläget kraftledningsstråk, tas fastigheterna Logementet 1 och 2 bort ur planområdet. Det fortsatta planarbetet inbegriper således endast fastigheterna Mönstringen 3 och Inskrivningen 1.

Genomförda utredningar samt planhandlingar har kompletterats med efterfrågade fördjupade beskrivningar och förtydliganden.

Ett särskilt avfalls-PM har tagits fram som beskriver hur avfall kommer att hanteras inom planområdet.

Logementet 1 och 2 ingår inte längre i planområdet varför inget behov av gatuparkeringsplatser kvarstår.

3. Yttranden

Remissinstanser

Länsstyrelsen, 25 november 2021

Ingripandegrunder enligt 11 kap. 10 § PBL

Miljökvalitetsnormer för vatten, MKN
Vid bedömningen av vilka åtgärder som krävs för att kunna följa MKN för vatten behöver kommunen utgå från hela planområdet och inte enbart de tillkommande hisshusen. Planförslagets totala föroreningsbelastning på recipienten, inklusive en klimatfaktor, behöver redovisas. Utifrån detta behöver kommunen visa vilka åtgärder som är tillräckliga för att MKN för vatten ska kunna följas i planförslaget.

Hälsa

Buller
Förskoleverksamheten inom planområdet bedrivs med ett tillfälligt bygglov. Av planbeskrivningen framgår att kommunen använder sig av Naturvårdsverkets vägledning för förskolegårdar som tagits i drift före september 2017. När en ny detaljplan tas fram anser Länsstyrelsen att befintlig och tillkommande förskoleverksamhet ska bedömas från dagens lagstiftning. Det innebär att riktvärdet 50 dBA ekvivalent ljudnivå behöver följas för den del av förskolans gård som är avsedd för lek, vila och pedagogisk verksamhet.

För att åstadkomma en förbättrad ljudmiljö för förskolgårdarna och bostäderna behöver kommunen förtydliga planbestämmelse *m1* som reglerar att bullerskärm ska uppföras mot Järva Skjutbaneväg. Kommunen behöver specificera längd och höjd på de bullerskärmar som föreslås för att säkerställa bullerskärmarnas avsedda funktion.

Råd om tillämpning av 2 kap. PBL

Övrig kulturhistorisk lämning
Inom området finns en registrerad övrig kulturhistorisk lämning i form av en ristning (L2915:4427). Enligt kulturmiljölagen (1988:950) behöver den som planerar eller utför ett arbete se till att skador på kulturmiljön undviks och begränsas. Bestämmelserna gäller även denna lämning. Det är därför positivt om denna kulturhistoriska lämning kan bevaras. På sidan 19 i planbeskrivningen skriver kommunen att ristningens kulturvärde är lågt eller obefintligt. Länsstyrelsen anser att ristningens kulturvärde är svårbedömt, särskilt eftersom det inte är utrett i vilket sammanhang den tillkommit.

Kulturmiljö
Länsstyrelsen delar bedömningen som görs i det antikvariska utlåtandet (*Tengboms, 2020-07-01*) att de föreslagna förändringarna av byggnaderna inte kan förväntas leda till någon negativ påverkan på kulturhistoriska värden. Det är positivt att såväl byggnaderna som förgårdsmarken skyddas i planförslaget.

I gällande detaljplan reglerar planbestämmelse *q1* att byggnaden inte får rivas. Kommunen har infört en liknande planbestämmelse i det nya planförslaget. Rivningsförbud regleras normalt med planbestämmelse r. Kommunen bör därför se över

regleringen för att säkerställa att planbestämmelsen innebär det rivningsförbud som avses.

Länsstyrelsen anser att utformningen av skyddsbestämmelsen för kulturvärden kan preciseras ytterligare i enlighet med Boverkets rekommendationer. I dagsläget leder inte bestämmelsen till någon precisering av den allmänna bestämmelsen i 8 kap. 13 § PBL. Sista meningen i q1-bestämmelsen,”särskilt viktig är fönstrens utformning”, bör exempelvis kunna förtydligas.

Förskolgårdarnas storlek

I planbeskrivningen framgår att skolgårdarnas storlek innebär en friyta på mellan 19 och 30 kvm per barn för de olika förskolfastigheterna inom planområdet. Dessa ytor är mindre än de rekommenderade ytorna per barn som Boverket anger i skriften *Gör plats för barn och unga! En vägledning för planering, utformning och förvaltning av skolans och förskolans utemiljöer* (Boverket och Movium, 2015). Boverket rekommenderar 40 kvm friyta per barn och en total yta för förskolegård på minst 3000 kvm. Även om det är positivt att lekområden finns i närheten av planområdet bör kommun utveckla beskrivningen av friytan. Detta utifrån att studier har visat att barn som har en egen gård leker på ett mer aktivt och fantasifullt sätt än barn som hänvisas till en närliggande park. När barnen har tillgång till en bra utemiljö i direkt anslutning till verksamheten har det också visat sig att den kan tillgodose en tredjedel av deras dagliga behov av fysiska aktivitet. Om barnen är beroende av vuxna för att ta sig till sin lekmiljö, riskerar detta vidare att dra ned aktivitetsnivån kraftigt.

På de fastigheter som planläggs för förskola finns i vissa fall asfalterade parkeringsytor. Kommunen bör i planbeskrivningen tydligare motivera att dessa ytor krävs för parkering i stället för större förskolegårdar. Illustrationerna för markanvändningen inom Inskrivningen 1 är vidare otydliga och visar i ett fall parkeringsytor väster om byggnaden (sid. 34) och lekytor (sid. 36). Planbeskrivningen bör förtydligas med vilken användning som är aktuell inom detta område.

Översvämningsrisk

Flera delar inom planområdet riskerar att översvämmas vid skyfall. Dagvattenutredningen (*Niras, 2021-07-08*) redovisar lågpunkter där vatten kan komma att samlas samt ger förslag på åtgärder, både inom och utanför detaljplaneområdet. Kommunen bör redovisa hur föreslagna åtgärder ska säkerställas. Åtgärder inom detaljplaneområdet ska om möjligt regleras på plankartan. Kommunen bör även visa och säkerställa att åtgärderna för att minska översvämningsrisk inom planområdet inte ger upphov till negativa konsekvenser för omgivningen. I bedömningen av konsekvenser ska framkomlighet för bland annat utryckningsfordon beaktas.

Temporära lösningar i form av exempelvis skyddsplåtar framför utsatta dörrar föreslås vid källaringångar för att förhindra att vatten strömmar in i byggnader om området översvämmas. Tillförlitligheten hos temporära lösningar är normalt lägre än permanenta lösningar, eftersom de förutsätter en aktiv åtgärd i samband med ett skyfall. Kommunen bör tydliggöra om föreslagna åtgärder är tillräckliga vid översvämning.

Förvaltningens kommentar:
Utredningar har fördjupats med anledning av inkomna synpunkter från bland andra länsstyrelsen, planförslaget har bearbetats vad gäller buller samt MKN för vatten. I planbeskrivningen redovisas nu befintliga och tillkommande åtgärder för att fördröja och rena dagvatten, så att möjligheten att uppnå MKN för vatten stöds.

Vid bedömningen av vilka åtgärder som krävs för att kunna följa MKN för vatten utgår nu kommunen från hela planområdet. Planförslagets totala föroreningsbelastning på recipienten, inklusive klimatfaktor, redovisas. Utifrån detta visas vilka åtgärder som är tillräckliga för att MKN för vatten ska kunna följas i planförslaget. Åtgärder som motsvarar fördröjning och rening av 37 kubikmeter dagvatten ska följas upp i exploateringsavtal och bygglov.

<u>Buller</u>
Förskoleverksamheterna bedöms utifrån dagens lagstiftning.

Planbestämmelser som reglerar att bullerskärm ska uppföras har utvecklats och specificerar nu omfattning.

<u>Övrig kulturhistorisk lämning</u>
Logementet 2, där ristningen finns, ingår inte längre i planområdet.

<u>Kulturmiljö</u>
Utformningen av skyddsbestämmelsen för kulturvärden har preciserats ytterligare i enlighet med Boverkets rekommendationer, även formuleringen angående fönstrens utformning.

<u>Förskolgårdarnas storlek</u>
Generellt anser kommunen att planering av förskolor ska följa Boverkets rekommendationer om förskolegård och barns behov av bra utomhusmiljö och goda möjligheter till rörelse. I det här fallet är förutsättningarna redan givna vad gäller förskolgårdarnas storlek.

Hur parkering kan ordnas för förskola respektive kontor inom Inskrivningen 1 har förtydligats.

<u>Översvämningsrisk</u>
Funktionaliteten i befintliga åtgärder uppströms parken (mellan Lottagatan och Honnörsgatan) ska kontrolleras. Dagvatten föreslås kunna ledas mot Lottaparken samt fastigheten Inskrivningen 2 som ligger utanför planområdet. Vidare föreslås att skelettjordarna längs lokalgatorna får förbättrad funktion genom kantsläpp där vatten kan avrinna till skelettjord med trädplantering.

Åtgärder till skydd mot översvämning ska redovisas i samband med bygglov. Detta har förts till exploateringsavtalet.

I bedömningen av konsekvenser av skyfall har framkomlighet för bland annat utryckningsfordon beaktats.

*

Lantmäteriet, 25 november 2021

Plankarta och planbeskrivning
I planförslaget kombineras kvartersmark för annat än enskilt bebyggande (S) med kvartersmark för enskilt bebyggande (B) och (K). För kvartersmark för annat än enskilt bebyggande kan reglerna om inlösen i 6 kap. 13 § och 14 kap. 14 § PBL aktualiseras. Någon redovisning av konsekvenserna av möjligheten till frågor om inlösen av sådan kvartersmark framgår inte. Eftersom användningarna föreslås gälla inom samma användningsområde och alltså inte på något sätt avgränsas från varandra inom respektive kvarter kan det även bli aktuellt att eventuell inlösen sker för hela användningsområdet. Det måste förtydligas hur detta avses genomföras, till exempel genom avgränsning av användningarna eller förtydligande i planbeskrivningen.

Ev. ersättningar och skyddsbestämmelser
Av planförslaget framgår inte den ev. rätt till ersättning som en fastighetsägare kan ha när kommunen inför skyddsbestämmelser (q1) i detaljplanen. Regelverket behöver redovisas tydligt i fastighetskonsekvensbeskrivningen.

Vatten och avlopp
Lantmäteriet efterfrågar uppgift om hur uppvärmning respektive vatten och avlopp ska lösas inom planområdet.

Förvaltningens kommentar:
<u>Plankarta och planbeskrivning</u>
Solna stad bedömer att ändamålet anses säkerställt varpå frågan om inlösen inte aktualiseras.

<u>Ev. ersättningar och skyddsbestämmelser</u>
Egenskapsbestämmelsen angående byggnad som inte får rivas, byggnads exteriör får inte förvanskas, finns redan i gällande detaljplan för området P05/1221 för Staben m.fl., Västerjärva, etapp 1, (2006). Dessutom bestämmelsen angående att parkmiljön ska bevaras och underhållas, parkens karaktär får inte förvanskas.

<u>Vatten och avlopp</u>
Fastigheterna är anslutna till kommunalt VA vilket förtydligats i planbeskrivningen.

*

Svenska strålskyddsmyndigheten, 25 november 2021

Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM) har tagit del av inbjudan till samråd i rubricerat ärende. Vanligen brukar SSM yttra sig gällande den kommuntäckande översiktsplanen och inte över enskilda fastigheter. SSM har inte deltagit under samrådet eller under aktualiserandet av den senaste översiktsplanen, och önskar därmed ändå lämna information om relevanta planeringsunderlag och om lagstiftning som behöver tas hänsyn till i planeringsarbetet.

Det är värdefullt att vid planering ta hänsyn till hur man kan begränsa exponering för strålning: radon, ultraviolett (UV) strålning från solen och elektromagnetiska fält (EMF).

<u>Radon</u>
SSM vill påpeka vikten av att ta hänsyn till risker med markradon inför nybyggnation. Radon är en av de största källorna till exponering för joniserande strålning i Sverige.

Beroende på berggrundens sammansättning och markens porositet kan det finnas en risk för inträngning av markradon i byggnader i större delen av Sverige. Det finns olika sätt att undvika att detta sker genom förebyggande åtgärder inför och under byggnation, och det är därför viktigt att ställa krav redan vid utförandet. Vid nybyggnation gäller Boverkets gränsvärde (BBR 2011:6) som är 200 Bq/m3 uttryckt som årsmedelvärde. Vid befintlig bebyggelse gäller referensnivå som anges i Strålskyddsförordningen (SFMFS 2018:506), se länk till lagtexter nedan

UV-strålning
SSM vill framhålla att kommunen har en viktig roll i utformandet av utemiljöer där barn vistas. Det finns anledning att planera barns utemiljöer, exempelvis kring skolor och förskolor, så att den miljö barnen vistas i innebär en variation vad gäller områden med sol och skugga. Samtliga cancerformer som har koppling till UV-strålning har ökat i Sverige det senaste decenniet, och exponering i barndomen anses spela en särskild roll. Information som finns på SSM:s hemsida (se länk nedan) kan användas som ett stöd för kommuner och andra som planerar skolgårdar, förskolegårdar och parker.

EMF
Den elektromagnetiska strålmiljön kan påverkas kring kraftledningar och transformatorstationer. Elektriska fält avskärmas bra av vegetation och byggnadsmaterial och orsakar därför inte betydande fält inomhus. Magnetfält avskärmas däremot inte på samma sätt, yttre källor kan signifikant höja magnetfältsnivån inomhus. SSM anser att man bör redovisa magnetsfältsnivåer där magnetfältsnivån förväntas bli förhöjd, särskilt bör man vid samhällsplanering beakta teknikval och placering för att begränsa barns exponering för magnetfält. Det gäller också vid exploatering nära järnväg. Det är sedan miljöbalken som ska beaktas när det görs en bedömning av olika alternativ och eventuella behov av exponeringsbegränsande åtgärder. SSM har informationsmaterial om referensnivåer, magnetfält och hälsorisker som det kan vara bra att ta del av (se länk till informationsmaterial om magnetfält och hälsorisker nedan).

Underlagen nedan kan användas som vägledning vid genomförande av plan:

- Informationsmaterial om magnetfält och hälsorisker, *magnetfalt-och-halsorisker.pdf* (stralsakerhetsmyndigheten.se)
- Planeringsunderlag för barns utemiljöer, *Planera för sol och skugga på förskolegårdar och skolgårdar* - Strålsäkerhetsmyndigheten
- Länk till lagtexter https://www.stralsakerhetsmyndigheten.se/regler/lagar-och-forordningar/

Förvaltningens kommentar:
Radonmätningar är genomförda och godkända för samtliga hus och Solna stad (Miljö- och byggnadsförvaltningen) har tillgång till samtliga.

Illustrationsplanerna har kompletterats med åtgärder för att minska solstrålning på lekgårdarna vilket även kommer kopplas till projektets gestaltningsprogram.

Fastigheterna Logementet 1 och 2 som ligger närmast i anslutning till det närbelägna kraftledningsstråket, ingår inte längre i planområdet efter samråd med Svenska kraftnät.

*

Sveriges geologiska institut, SGI
Enligt SGU:s jordart- och jorddjupskarta består jordlagren vid fastigheten Inskrivningen 1 av fyllnadsmaterial som underlagrats av lera med ett totaltjorddjup på 5 - 10 meter. Inskrivningen 1 ligger på lera som kan ha förutsättningar for att vara kvick enligt SGU:s

karta "finkorniga jordarter med förutsättning for kvicklera". Mönstringen 3 ligger till större delen på moran på urberg.
SGI finner att planhandlingen generellt saknar redovisning av stabilitetsförhållandena i hela planområdet.

SGI vill uppmärksamma på att marken enligt Lantmäteriets översiktliga höjddata vid Logementet 1 ligger ca en meter lägre än omgivande vägar i hörnet Järva Skjutbaneväg och Mönstringsvägen, där höjdskillnaden tas upp av en befintlig stödmur med staket och ca en meter lägre än omgivande vägar i hörnet Mönstringsdagen och Honnörsvakten, där höjdskillnaden tas upp av en befintlig slänt.

SGI vill även uppmärksamma på att marken enligt Lantmäteriets översiktliga höjddata vid Logementet 2 ligger ca en meter lägre än omgivande vägar i hörnet Järva Skjutbanevag och Inskrivningsvägen, där höjdskillnaden tas upp av en befintlig stödmur med staket. Stabilitetsförhållanden för alla förutsättningar som den nya planen medger (inklusive laster från uppfyllnader, vallar, schaktningar, närliggande byggnader och anläggningar samt trafiklaster etcetera) behöver klarläggas.

Vi vill också påpeka att eventuella åtgärder med hänsyn till översvämningsrisker och buller kan påverka stabiliteten negativt beroende på utformning.

Krävs det åtgärder eller restriktioner ska dessa på ett plantekniskt godtagbart satt säkerställas i planen.

Förvaltningens kommentar:
Fastigheterna Logementet 1 och 2 ingår inte längre i planområdet. Fastigheten Mönstringen 3 ligger inom ett fastmarks-område utan risk för stabilitetsproblem varför den fortsättningsvis inte behandlas i detta svar enligt yttrande från Structor Geoteknik Stockholm AB. Vidare; planförslaget syftar till att bekräfta och permanenta fortsatt skolverksamhet och bostäder i befintliga, äldre byggnader. Planförslaget medger inte ny exploatering och genomförandet erfordrar inte några åtgärder avseende befintliga markförhållanden som t.ex. schaktning och/eller fyllning. Trafiken på intilliggande gator och vägar kommer inte att förändras. Planen medger alltså inte några nya förutsättningar vad avser nivåförändringar, laster, närliggande byggnader m m som skulle kunna försämra stabilitetsförhållandena.

Inskrivningen 1 ligger inom ett område med fyllning på glacial lera. Fyllningen lades ursprungligen ut i samband med att området exploaterades under 1940-talet för militära ändamål varvid de befintliga, och även för den nya planen aktuella, mark-och stabilitetsförhållandena inom planområdet uppkom.

Strax väster om kvarteren ligger ett höjdområde med fast mark av berg och morän. Inom detta område löper Järva Skjutbaneväg på skrå förbi kvarteren varför vägen inte påverkar stabilitetsförhållandena inom kvartersmarken.

Leran inom planområdet är inte kvick enligt de undersökningar inom lerområdet som Structor med flera utfört åt Järvastaden inför exploateringen av det före detta skjutbaneområdet strax nordväst om planområdet. Leran befanns ha normal ”Mälardalskvalitet” vilket för glacialvarviga leror innebär en relativt hög skjuvhållfasthet. Goda till mycket goda geotekniska stabilitetsförhållanden inom dessa kvarter får därmed anses föreligga, och vara bekräftade sedan lång tid tillbaka.

Marken inom respektive kvarter är i huvudsak plan med ringa nivåskillnader. Nivån

ligger dock lägre än omgivande gator inom Inskrivningen 1, särskilt utmed den västra fastighetsgränsen mot Järva Skjutbaneväg. Nivåskillnaderna är både naturliga och skapade av uppfyllningar utförda för Järva Skjutbaneväg enligt ovan. Inom Inskrivningen 1 tas nivåskillnaden på cirka 1 meter, i huvudsak upp av en slänt av fyllning och naturlig friktionsjord varför några stabilitetsproblem inte föreligger. Ytterligare klarlägganden av stabilitetsförhållandena anses inte vara nödvändiga för planens fastställande och genomförande.

*

Miljö- och hälsoskyddsnämnden, 29 oktober 2021

Miljöövervakningsenheten (MÖ) delar planenhetens bedömning att genomförandet av planen inte antas medföra betydande miljöpåverkan. MÖ bedömer att de miljöfrågor som berörs av planen i huvudsak har hanterats på ett bra sätt i planarbetet.

Naturvärden och biologisk mångfald
MÖ stöder plansamrådets förslag att de uppvuxna träden inom planområdet ges skydd genom planbestämmelser om bevarande och marklovplikt. Träden är från många olika aspekter värdefulla att behålla, bland annat för upplevelsen av planområdet, tillgång till skugga för barn och andra som vistas i området, som spridningsvägar för faunan, till stöd för biologisk mångfald, för utjämning av lokalklimatet och andra ekosystemtjänster. Det är därför glädjande att träden inom planområdet avses att bevaras. I den fortsatta planeringen skulle några små justeringar kunna göras av formuleringarna av planbestämmelser om träd, i syfte att bestämmelserna ska vara så entydiga och lättanvända som möjligt. Kommunekologen bidrar gärna i ett samtal kring detta. Exempelvis kan storleken på träden gärna anges som stamomkrets i cm, medan uppgiften om diameter kan stå i planbeskrivningen.

Buller och vibrationer – bedömning
MÖ anser att även om det idag pågår förskoleverksamhet i planområdet är det viktigt att ge förskolebarnen en god ljudmiljö. Likaså är det viktigt att ge de boende en god ljudmiljö. MÖ anser att de förslag till åtgärder för att minska bullerstörningar i och vid bostäder och förskolor som redovisas i bullerutredningen är bra och förordar att dessa genomförs, med sikte på att skapa så goda utomhus- och inomhusmiljöer som möjligt, utifrån de förutsättningar som finns.

MÖ stöder förslaget att Logementet 1 ges användningen ”studentbostäder” hellre än normala bostäder, med anledning av att boendet i studentbostäder kan väntas vara mer tillfälligt. Detta mot bakgrund av beräknade ljudnivåer vid fasad och att det blir svårt att skapa en god ljudmiljö för de boende.

Om det finns anledning att misstänka störande vibrationsnivåer i bostäderna behöver frågan undersökas närmare i den fortsatta planeringen. Känseltröskeln för vibrationer ligger på 0,1–0,3 mm/s och störningar uppstår vanligen vid återkommande vibrationer på över 0,1 mm/s. I befintliga byggnader är det som regel ytterst svårt att utföra vibrationsminskande åtgärder.

Luft – bedömning
MÖ instämmer i plansamrådets tolkning av beräknad luftkvalitet idag (*2020, Östra Sveriges Luftvårdsförbund*) och bedömer att luftkvaliteten är förhållandevis god i planområdet. MÖ bedömer att planens genomförande inte kommer att ge någon större förändring av områdets luftkvalitet, eftersom planen inte väntas leda till ökad trafik, samt att gaturummen inte smalnas av. MÖ instämmer i bedömningen att luftkvaliteten inte väntas överskrida riktvärden eller MKN, till följd av planens genomförande, och bedömer att ingen särskild luftutredning behöver göras.

Bullerplank kan ge en något försämrad utvädring i gaturummet och en något förbättrad luftkvalitet på andra sidan om planket. Med så pass låga halter som är aktuella här och ett bullerplank som är knappt två meter högt bedömer MÖ att det inte kan väntas ge överskridanden i gaturummet. Den möjliga effekten att luften på andra sidan planket blir något renare är enbart positiv, eftersom förskolebarn kommer att vistas mycket i den här miljön och barn är extra känsliga för luftföroreningar.

Dagvattenhantering – bedömning
Över lag stöder MÖ dagvattenutredningens förslag till åtgärder för dagvattenhantering. Eftersom recipienten Brunnsviken inte uppnår god vattenstatus, och MKN är juridiskt bindande, behöver föroreningsbelastningen till vattenförekomsten minska. Solna stad arbetar med att ta fram och genomföra större samlade åtgärder för att åstadkomma förbättrad vattenstatus. Det är dock inte möjligt att uppnå minskningskravet med enbart samlade åtgärder. Både stora och många små förbättringsåtgärder behöver genomföras för att nå en god vattenstatus.

Detaljplanering är ett erkänt viktigt verktyg för vattenåtgärdsarbetet och projekt inom Brunnsvikens tillrinningsområde behöver leda till en minskad föroreningsbelastning. Ökad dagvattenrening behöver utföras i så stor utsträckning som möjligt. Dagvattenstrategins reningskrav gäller hela planområdet för varje detaljplan som tas fram. MÖ anser att detta i fortsatt planarbete ska vara detaljplanens och dagvattenutredningens utgångspunkt, även om det kan det behöva göras vissa avsteg när det är befintlig miljö.

Dagvattenutredningen behöver kompletteras med en beräkning av vad som teoretiskt skulle behövas för att renande fördröja 20 mm nederbörd inom hela planområdet, samt en bedömning av vad som är möjligt att utföra, med hänsyn till övriga aspekter. Avsteg från 20 mm renande fördröjning behöver redovisas och motiveras. Det är allra mest angeläget att rena dagvattnet från hårdgjorda ytor där motorfordon förekommer (parkering, infart, angöring, gator), eftersom det vattnet som regel är mest förorenat. MÖ förordar därför att åtgärderna för rening koncentreras till att rena vatten från hårdgjorda ytor. Därigenom uppnås största möjliga recipientnytta med de åtgärder som genomförs.

Dagvattenutredningens förslag om att i omgivande gatumiljö öppna för trafikdagvatten att rinna in i skelettjordar är en utmärkt bra åtgärd och förordas av MÖ. Åtgärden är flerfunktionell, då den både hindrar volymer av skyfallsvatten från att rinna in på fastigheterna, och renar dagvatten som annars rinner orenat till recipienten.

MÖ förordar att den öppna anläggning för hanteringen av skyfallsvatten, som är föreslagen i norra kanten av planområdet (Logementet 1), även nyttjas för fördröjning och rening av dagvatten. Det behöver undersökas hur dagvatten från hårdgjord mark kan ledas dit för rening, samt hur dagvatten från övriga hårdgjorda ytor i planen kan renas i växtbäddar eller andra grönytor.

Skyfallshantering – bedömning
Utifrån dagvattenutredningens redovisningar bedömer MÖ att de föreslagna skyfallsåtgärdernas omfattning är tillräcklig, för hantering av ett 100-årsregn. Lösningarna behöver i det fortsatta planarbetet studeras ytterligare utifrån aspekter som tillförlitlighet, säkerhet, genomförbarhet och samordning med dagvattenhantering.

En fråga att arbeta vidare med i den fortsatta planprocessen är att beräkna hur långvarigt det kommer att stå vatten i skyfallsanläggningen vid Logementet 1, vidare att relatera

det till risk för drunkningsolyckor för förskolebarn, samt att planera för lämpliga åtgärder som hindrar sådana olyckor.

MÖ ställer sig lite frågande till de tillfälliga översvämningsskydd som föreslås vid några entréer, då det inte på förhand går att förutsäga när det kommer att falla ett så kraftigt skyfall att skydden behövs för att hindra vatten från att rinna in i byggnader. Täta dörrar, som är ett annat alternativ, verkar säkrare, genom att det då inte krävs någon särskild insats inför ett skyfall.

Mark – bedömning
Miljöskyddsenheten har tagit del av den miljötekniska markundersökningen och har inga synpunkter på genomförd riskbedömning. Miljöskyddsenheten delar bedömningen att utifrån erhållna resultat bedöms inga marksaneringsåtgärder behövas inför en omvandling av fastigheterna till förskoleverksamhet alternativt bostadsändamål. I de fall schakt ska genomföras kan kompletterande provtagning krävas.

Förskolegårdar – bedömning
Planbeskrivningens redovisning av förskolgårdarnas storlek, yta/barn i pågående förskoleverksamheter, ger ett bra bedömningsunderlag. Generellt anser MÖ att planering av förskolor ska följa Boverkets rekommendationer om förskolegård och barns behov av bra utomhusmiljö och goda möjligheter till rörelse. I det här fallet är förutsättningarna till stor del redan givna, vad gäller förskolgårdarnas storlek. Det är en god sak att den närbelägna parken kan nyttjas av förskolorna.

Gränsande till fastigheten Inskrivningen 1 finns idag en öppen gräsyta med några solitära träd och en låg berghäll. Från geografisk synpunkt och användning idag ser det ut som en enkel förbättringsåtgärd att utöka förskolans gård en bit in på den fastigheten, Inskrivningen 2. Det skulle ge en stor vinst för förskolebarnen, genom att ge större utrymme för rörelse totalt och per barn. För att främja barnens möjligheter till rörelse anser MÖ att projektet ska överväga att inlemma en bit av Inskrivningen 2 i förskolegården för Inskrivningen 1 och att den ytan i fortsättningen tas in i detaljplanen.

Det är mycket positivt att det finns uppvuxna träd som ska sparas och skyddas på förskolgårdarna, då träden ger naturlig skugga och bidrar till en god gårdsmiljö. MÖ stöder projektets ambition att begränsa hårdgjorda ytor för parkering, så att förskolegårdarnas tillgängliga yta för barnen blir så stor som möjligt.

Hållbart byggande – bedömning
MÖ bedömer att tillvaratagandet och skyddandet av de befintliga byggnaderna och deras kulturmiljövärden, samt de befintliga uppvuxna träden inom planområdet, bidrar till en hållbar stadsutveckling.

Miljöprogrammet för projektet, som tas fram som bilaga till exploateringsavtalet, bör bland annat redovisa ambitionerna för en god ljudmiljö.

Förvaltningens kommentar:
Inledningsvis; Logementet 1 och 2 ingår inte längre i planområdet p. g. a. ny information angående nivåer för strålning från angränsande ledningsstråk i en nära framtid.

<u>Naturvärden och biologisk mångfald</u>
Formuleringar av bestämmelser om träd har förtydligats.

Buller och vibrationer – bedömning
Frågan om störande vibrationsnivåer i bostäder har undersökts närmare och resultatet har förts till planbeskrivningen.

Dagvattenhantering, skyfall – bedömning
Dagvattenutredningen har reviderats med anledning av inkomna synpunkter. Beträffande skyfall har de föreslagna lösningarna studerats ytterligare utifrån aspekter som tillförlitlighet, säkerhet, genomförbarhet och samordning med dagvattenhantering. Dagvattenutredningens förslag om att i omgivande gatumiljö öppna för trafikdagvatten att rinna in i skelettjordar hanteras genom exploateringsavtalet. Bestämmelsen att bullerskärmen längs Järva Skjutbaneväg ska utföras tät nedtill för att leda bort dagvatten, har förts till plankartan.

Förskolegård
Att utöka förskolegården på Inskrivningen 2 är inte aktuellt enligt fastighetsägaren. Staden anser att det är en bra gård och att det inte vid en avvägning mellan olika intressen kan anses vara ett motiverat intrång på en annan fastighet.

*

Tekniska nämnden, 25 november 2021

I och med att det rör sig om förskoleverksamhet är trafiksäkerhetsaspekten prioriterad, därmed även planeringen för tung sopbilstrafik i närheten av förskolebarn. För två av fastigheterna föreslås angöringsplatser som kan användas för sopbilar vilket är bra.

Ytan mellan soprum och angöringsplats ska vara plan och hårdgjord. Anpassningar behöver göras vid eventuella nivåskillnader mellan trottoar och körbana.

I flera av fastigheterna planeras för både bostäder och verksamheter. Vanligen brukar separata avfallslösningar göras mellan bostäder och verksamheter, eftersom behov och förutsättningar skiljer sig åt. Verksamheter kan generera andra typer av avfall, ha specifika krav på källsortering och hämtningsförutsättningar än bostäder. När bostäder och verksamheter delar avfallsutrymmen, kan det bli trångt med kärl, problem med delad ekonomi och svårt att få verksamheternas eventuellt specifika krav på hämtning tillgodosedda. Rekommendation är att dimensionera för bostäders och verksamheters behov och avfallsvolymer i fortsatt planskede.

Ett generellt medskick är att dela angöringsplats för sopbil med hämtning-/lämningsplats för skolbarn inte är att rekommendera. Dels finns trafiksäkerhetsrisker, dels finns risk att angöringsplatsen för sopbilen är upptagen när den kommer för att hämta sopor. Sopbilen har inte möjlighet att stanna ute på gatan för att vänta till dess att platsen är ledig, eftersom den blockerar för annan trafik. Det innebär risk för utebliven sophämtning med de konsekvenser för verksamheten som det kan innebära (från fall till fall).

En annan aspekt är att dragväg för kärl (alltså den väg som hämtpersonalen drar själva kärlet) i största möjligaste mån bör undvikas över barnens lekområde. Det kan vara svårt för sophämtarna att hålla uppsikt över barnen under hämttillfället. Motsvarande uppsikt vid grindar och avfallsrum är också att beakta. Tydligen har incidenter inträffat i andra kommuner, varför vi vill flagga för riskerna. Helst bör avfallsutrymmet alltså placeras så att avfallshämtning kan ske utanför lekområdet, men fortfarande i god anslutning till angöringsplatsen för sopbilen.

Förvaltningens kommentar:
Särskilt avfalls-PM har framtagits som beskriver efterfrågat underlag för planområdet. Uppgiften att anpassningar behöver göras vid eventuella nivåskillnader mellan trottoar och körbana kommer beskrivas i avtal.

Norrenergi, 8 november 2021

Norrenergi har befintliga fjärrvärmeledningar som är anslutna till fastigheterna i det berörda området.

Förvaltningens kommentar:
Informationen beaktas.

*

Vattenfall eldistribution AB, 2 november 2021

Vattenfall Eldistribution AB, nedan Vattenfall Eldistribution har inom området och inom närområdet för aktuell detaljplan, elnätsanläggningar bestående av 22 kV markkabel, ljusblå streckad linje i kartan nedan [i akten], 0,4 kV markkabel, blå streckad linje, 22 kV nätstation, svart kvadrat, 6 kV markkabel, orange streckad linje, samt 77 kV luftledning, lila heldragen linje. För 22 kV markkabel samt 6 kV markkabel bör u-område anges mitt över markkabeln med minst 3 meter på vardera sida om markkabelns yttersta faser.

Inom kvartersmark ska u-området vara prickmark. Inom detta område får byggnad inte uppföras eller markanläggning till exempel träd och buskar planteras. Byggnad ska hålla ett avstånd om minst 5 meter ifrån dessa markkablar.

22 kV nätstation ligger utanför planområdet, men byggnad får ej hamna närmare än 5 meter ifrån nätstationen vilket regleras med prickmark.

77 kV luftledning som går precis utanför planen är sambyggd med Svenska Kraftnäts ledning på sträckan, men kommer att ersättas med markkabel Järva Galoppvägen - Silverdal i framtiden. Tänkt idrifttagning är 2023, rasering av luftledningen kommer att ske tidigast det året. Det är inte säkert att Svenska Kraftnät tar bort sin ledning då.

En ny byggnad intill en luftledning med spänningsnivå över 24 kV, där människor kan antas vistas stadigvarande, bör byggnaden placeras på ett avstånd av minst 20 meter från närmaste anläggningsdel, detta utifrån säkerhetsområde och elsäkerhetsrisk. I planerade byggnader där människor kan antas vistas stadigvarande vilket är en förskola i detta fall, ska magnetfältsfrågan tas i beaktning. Rekommenderat minsta avstånd för närmare utredning ska göras inom 50 meter från luftledningen.

Vattenfall Eldistribution vill informera om följande:
En eventuell flytt/förändringar av befintliga elnätanläggningar utförs av Vattenfall Eldistribution, men bekostas av exploatören. Offert på eventuella el-serviser, både byggkraft och permanent servis, beställs via https://www.vattenfalleldistribution.se/el-hemtill- dig/ eller på telefon: 020–82 10 00. Vid eventuella schaktningsarbeten ska kabelutsättning begäras. Detta beställs via Post- och telestyrelsens www.ledningskollen.se

När du ska bygga, fälla träd, schakta eller spränga nära våra ledningar så glöm inte att beställa bevakning. Då är vi med på plats under arbetets gång och ser till att inga skador

uppstår. Formulär:
https://www.vattenfalleldistribution.se/foretag/kundservice/formular/bestall bevakning/

Flytt av anläggning:
https://www.vattenfalleldistribution.se/foretag/kundservice/formular/flytta anlaggning-offert/

- Vid ny infart till fastigheten ska befintlig markkabel förläggas i rör, bekostas av exploatören. Detta beställs samtidigt som beställning av el-serviser.
- Befintliga elnätanläggningar måste hållas tillgängliga under alla skeden av plangenomförandet.
- Någon anläggning, tex byggnad, får inte uppföras invid eller över elnätanläggning tillhörande Vattenfall Eldistribution så att gällande säkerhetsavstånd inte hålls.

Förvaltningens kommentar:
Inledningsvis; Logementet 1 och 2 ingår inte längre i planområdet p. g. a. ny information angående nivåer för strålning från angränsande ledningsstråk i en nära framtid.

Plankartan har kompletterats med prickmark och u-områden. Uppgifter angående förändringar av elnätsanläggningar har förts till genomförandebeskrivningen samt vidarebefordrats till berörd exploatör.

*

Svenska kraftnät, 2 november 2021

Invid den aktuella fastigheten har Svenska Kraftnät två 220 kV-ledningar tillhörande transmissionsnätet för el.

Vid planering av nya ledningar beaktar Svenska Kraftnät att magnetfälten normalt inte överstiger 0,4 mikrotesla där människor varaktigt vistas. Svenska kraftnät rekommenderar generellt att ett avstånd på 80 meter hålls till en 220 kV-ledning för att myndigheternas rekommendationer ska följas även med en maximerad årsmedelströmlast. All byggnation som sker närmre våra 220 kV-ledningar än 80 meter kan innebära begränsningar vid eventuella framtida förändringar i transmissionsnätet.

Svenska kraftnät har beräknat det avstånd som krävs från kraftledningens centrumlina. Beräkningen bygger på ett av Svenska Kraftnät uppskattat årsmedelströmvärde som är en bedömning av hur den framtida strömlasten för ledningen kan komma att bli. Avståndet till 0,4 mikrotesla för Logementet 1, Solna stad, med avseende på magnetfältsbidraget från Svenska Kraftnäts ledningar RL15 och RL17 är 60 meter öster om ledningarnas stakningslinje mittfas vid stolpe ST0054 år 2024. Vid närmsta husdel beräknas magnetfältet till 0,5 mikrotesla.

Magnetfält vid förskolor är av särskild vikt att beakta vid planering då många barn exponeras under längre tid. Resultatet visar att där förskolan ligger visar beräkningen en magnetfältsnivå på över 0,5 mikrotesla och överstiger därmed myndigheternas rekommendationer på 0,4 mikrotesla. Svenska kraftnät utgår från att kommunen strävar efter att placera förskolor så att exponering för magnetfält begränsas. Mot bakgrund av detta anser Svenska Kraftnät att ingen förskola ska placeras på fastigheten Logementet 1.

Förvaltningens kommentar:
Logementet 1 och 2 ingår inte längre i planområdet p. g, a. ny information angående nivåer för strålning från angränsande ledningsstråk i en nära framtid.

Remissinstanser som inte har någon erinran mot planen:

- Trafikförvaltningen
- Storstockholms brandförsvar, SSBF
- Stockholm Exergi

Remissinstanser som inte svarat på remissen:

- Försvarsmakten
- Polismyndigheten Region Stockholm
- Region Stockholm, tillväxt- och regionplaneförvaltningen
- Ellevio AB
- Norrvatten
- Solna Vatten AB
- Stokab
- Teliasonera Skanova
- Stockholm gas
- Telenor
- AB Fortum värme samägt med Stockholms stad
- FTI AB, förpacknings- och tidningsinsamlingen
- Solna hembygdsförening
- Hyresgästföreningen
- Naturskyddsföreningen
- Solna stad
- Barn- och förskolenämnden
- Kommunstyrelsen
- Kultur- och fritidsnämnden
- Miljö- och hälsoskyddsnämnden
- Omvårdnadsnämnden
- Skolnämnden
- Socialnämnden
- Rådet för funktionshinderfrågor (RFF)

Sakägare enligt fastighetsförteckningen och boende

Yttrande 1, 7 nov 2021

Bullerplank föreslås mot Järva Skjutbaneväg och Inskrivningsvägen på Logementet 2. Redan idag finns ett högt plank runt Inskrivningen 1 mot dessa gator. Bullerplanket vid Inskrivningen 1 skymmer sikten för bilister vid utfart från Inskrivningsvägen till Järva Skjutbaneväg, och det skymmer sikten för cyklister som cyklar längst
med planket på sin väg att korsa Inskrivningsvägen. Situationer uppstår lätt vid denna utfart. Att sätta upp ett plank även på andra hållet skulle kraftigt begränsa sikten från båda håll, där sikten idag bara är begränsad åt ett håll.

Planket på Logementet 2 bör utformas så att det går att se igenom hörnet, exempelvis med hjälp av stora glaspartier. Alternativt bör man lämna en triangel utan plank i hörnet av tomten så att man kan se mer av cykelbanan/bilvägen, alltså på samma sätt som föreslås vid Logementet 1 hörnet Järva Skjutbaneväg/Mönstringsvägen. Samma förändring bör även göras på Inskrivningen 1.

…
Vid entren till förskolan på Mönstringen 3 är det redan idag stor trängsel på trottoaren vid hämtning/lämning. Cyklar parkeras huller om buller på trottoaren, barnvagnar ansamlas med mera. Föräldrar står på tvären och tar upp hela trottoaren för att lasta och lossa sina små. Förbipasserande får ofta gå ut i gatan utanför de parkerade bilarna för att komma förbi, alternativt kryssa mellan allehanda bråte.

Istället för ytterligare hämtning och lämning på precis det ställe där trängseln idag är som störst, borde en refug anläggas och två eller tre parkeringsplatser tas bort så att man kan passera utan att behöva gå ut i gatan. Alternativt bör del av förskolans gård tas i anspråk så att cyklar och föräldrar kan lasta och lossa inom fastigheten istället för att belamra trottoaren. Eventuell bilparkering för hämtning och lämning kan placeras närmare entrén till bostäderna på Mönstringen 3 istället för precis vid ingången.

Förvaltningens kommentar:
Logementet 1 och 2 ingår inte längre i planområdet.

Det nya bullerplanket vid Järva Skjutbaneväg kommer utformas med hänsyn till sikt för trafikanter kring planket.

Parkering och angöring har setts över inom ramen för arbetet med den nya planen.

*

Yttrande 2, daterat 23 nov 2021

Förskolesituationen
Enligt förslaget finns det plats för 190 barn på de tre förskolorna. Detta antal har redan uppnåtts. Logementet 1 (Järvens förskola) har ett 50-tal barn, Logementet 2 (Lottagatans förskola) har 56 barn och Mönstringen 3 (Ur o Skur) har 80 barn, sammantaget 186 barn. Inom en liten yta i denna del av Järvastaden finns nu 3 förskolor, dessutom en belägen söder om Lottagatan i kv. Dragonen. Enligt gällande detaljplan (mars 2005, nedan kallad Dp) skulle en 2,5 meter hög bullerskärm uppföras längs Enköpingsvägen. Det har icke skett.

När förskolan Ur o Skur etablerades tillfrågades vi i brf Mönstringen. Då gällde det tillfälliga bygglovet färre avdelningar, därefter har fler tillkommit utan vår kännedom. För att slippa störande ljud, föremål som kastas över staket och rök när det eldas bör ett bullerplank byggas mellan fastigheterna.

Förskolornas utemiljö
Verksamheter och bostäder ska nu permanentas i fyra befintliga hus och något ska kompletteras med hisshus med mera Bullerskärmar ska i samband med denna förändring uppföras mot Järva skjutbaneväg där den tyngre trafiken förväntas gå.

Eftersom den tillgängliga ytan för bostäder resp. förskolor i dessa fastigheter är begränsad så borde man utgå ifrån vilka och hur många som – under hälsosamma former – ryms inom fastigheterna.

Enligt Dp från 2005 ansågs Logementet 1 ligga för nära kraftledningen för att byggas om till bostäder. Avståndet till närmaste faslina är ca 40 meter. I Dp från 2005 ansågs huset endast kunna användas till kontor pga. strålning. Det används nu till förskola. Är toleransen för mikrotesla höjd? När infördes de nya värdena? Vi som köpte lägenheter

på Honnörsgatan 1 fick löfte om att ledningarna skulle tas bort 2017. Det sker först 2027.

Det är en god tanke att använda befintliga äldre byggnader men det bör göras så att boendemiljön i området inte blir sämre. Markområdet runt de befintliga husen är begränsad, användning måste planeras utifrån vad som är rimligt för en fungerande kombination av bostäder, verksamhet och parkeringar. I planbeskrivningen ser vi att grönytor ska rymma både parkeringar och lekplatser. Barn och bilar ska samsas på en begränsad yta, vid Logementet 1 blir det oroväckande trångt mellan bilar och barn. Mellan Logementet 1 o 2 ska en gemensam uteplats anordnas intill planerad parkering. Risken finns att förskoleverksamheter flyttar ut till närliggande grönområden på grund av utrymmesbrist. Antalet lägenheter/parkeringsplatser bör därför begränsas.

Buller, bil- och cykeltrafik

Under sommarhalvåret när förskolornas barn ofta vistas utomhus är ljudnivån stundtals så hög att balkongdörrar måste hållas stängda vilket under pandemiåret besvärat många som jobbat hemifrån. Även om det går att påvisa att godkända jämförbara ljudnivåer upprätthålls – blir ljudnivån för hög för att läsa eller jobba på en ej inglasad balkong så måste avskärmning mot oljudet på balkongen ordnas, till exempel genom att montera glasskärmar på de balkonger som är ovanför bullerskärmens täckning. Det bör ej vara de boendes ansvar då detaljplanen frångåtts (se nedan ang. gällande Dp).

Vägvisningar vid Järva skjutbaneväg från Lottagatan resp. Mönstringsvägen bör göras enhetliga. I dagsläget gäller högerregel i ena korsningen och lämna företräde i den andra. För att öka trafiksäkerheten bör bullerplankens hörnor göras av glas vid korsningar utefter Järva Skjutbaneväg.

Ett stort antal cyklar beräknas tillhöra de boende i fastigheter som ska användas som bostäder, den estimerade mängden är drygt 150 st. Tyvärr är det många som cyklar på trottoaren vilket utgör en fara för fotgängare. Tydligare markeringar för cykel-/gångtrafikanter på gator och körbanor är därför önskvärt. Anvisningar behövs även för elsparkcyklar.

I dagsläget är Mönstringsvägen hårt belastad av trafik till övriga området och på helgerna är det dessutom mycket trafik av familjer som besöker Mulle Meck-parken. Ett längre hastighetsreglerande gupp har byggts på Mönstringsvägen men det har inte någon dämpande inverkan på farten för tunga transporter vars lastgods framkallar kraftigt oljud när de far över guppet. Både ljudnivå och hastighet överskrids ofta! Vi som bor efter Honnörsgatan är angelägna om att trafikmiljön inte blir mer intensiv, dock vill vi ej ha fler fartsänkande åtgärder i form av farthinder.

God boendemiljö efter Honnörsgatan

I Brf Mönstringen på Honnörsgatan finns 63 hushåll som innehar ca 50 bilar (0,8 per lgh) som ska till/från bostäderna via Honnörsgatan. Lägg därtill det antal fordon som ska leverera/hämta barn på förskolor, sopbilar, budbilar, matleveranser till hushåll och förskolor... Det blir ingen rofylld miljö varken för förskolebarn, boende i de äldre husen eller för oss som redan bor här. Järvastaden växer och hundratals familjer som flyttar hit behöver barnpassning. Önskvärt att förskolor planeras/byggs på andra platser än vid vår gata!

Vi föreslår att:

• Logementet 1 har fortfarande hög strålning från kraftledning (enligt gällande Dp har avståndet 40 m blivit 51 m i nya Planförslaget sid 3). Bör användas som kontor till 2027. Bullerplank efter Järva Skjutbaneväg

• Logementet 2 blir bostäder med fåtal P-platser, även här bullerplank
• Inskrivningen 1 fortsätter att vara förskola med bullerplank
• Mönstringen 3 används som bostäder och förskola med bullerplank
• Bullerskärm uppförs längs Enköpingsvägen
• Fartbegränsning till 50 km/h mellan Bagartorpsavfarten – Råsta Strandväg
• Begränsa antalet lägenheter/ parkeringsplatser
• Brf Mönstringen erbjuds bullerdämpande åtgärder på balkonger
• Markeringar för cykel-/gångtrafikanter på gator och körbanor.

Enligt gällande detaljplan har följande punkter ej fullföljts:
• Försöket med tyst asfalt upphörde, något bullerplank uppfördes aldrig.
• Ett kontorshus skulle uppföras sydost om logementet 2 som bullerskydd för parken. När skall det byggas?
• Brf Mönstringen skulle i vissa fall utrustas med delvis inglasade balkonger för att klara bullernormer. När kommer det att ske?
• Enköpingsvägen skulle göras om till lokalgata och hastigheten sänkas till 50 km/timme, det är idag 60 km/timme. Bullernivån störande.
• Enligt gällande detaljplan anses de före detta militära byggnaderna inte vara lämpliga för permanent boende, undantaget logementet 2 som kunde användas som studentbostäder. Detta har frångåtts och är nu permanentbostäder i oklar omfattning. Logementet 1 ligger enligt nuvarande Dp för nära kraftledningen, 40 meter, och kan inte användas som bostäder men däremot kontor.
• Mönstringen 3 föreslås i ny detaljplan byggas om till bostäder. I nuläget är det en bullrande förskola som gradvis vuxit och idag har 80 barn.

Förvaltningens kommentar:
Fastigheterna Logementet 1 och 2 ingår inte längre i planområdet.

Barns lek är inte att betrakta som buller på samma sätt som buller från trafik eller olika verksamheter. Att barn stojar och stundtals för oväsen är naturligt och i det närmast ofrånkomligt och får anses utgöra en omständighet av sådant slag som omgivningen i princip är tvungen att acceptera. Inget bullerplank men väl ett insynsskydd som kan kompletteras med växter kommer möjliggöras inom Mönstringen 3 för att skärma bostäder från förskolans gård. Om synpunkter finns på verksamhetens bedrivande, omfattning, rök med mera bör kontakt tas med den aktuella verksamheten alternativt kommunens miljötillsynsavdelning https://www.solna.se/naringsliv/tillstand-regler-och-tillsyn/miljofarlig-verksamhet---anmalan-tillsyn-och-egenkontroll

Enköpingsvägen har mer fått karaktären av lokalgata med färre fordonsrörelser och lägre hastighet vilket innebär lägre bullernivåer än tidigare bedömt, det är skälet till att de bulleråtgärder som tidigare beskrivits, plank mm inte genomförts.

Fartbegränsningar utom planområdet är inte en fråga för denna detaljplan.

Någon tidplan för genomförande av kontorshus finns inte.

Inom Mönstringen 3 finns sedan tidigare en mindre andel bostäder, dessa medges fortsatt genom den nya planen.

*

Yttrande 3

Jag ställer mig positiv till fortsatt förskoleverksamhet i det planförslag som nu finns ute på samråd och tycker att förslaget i det stora hela ser bra ut. Dock har jag några kommentarer som jag gärna vill få återkoppling på.

Jag hoppas att alla träd i anslutning till fastigheten Mönstringen 3 kommer att bevaras då dessa förutom att bidra till en fin närmiljö också utgör insynsskydd mellan vår fastighet och fastigheten Mönstringen 3.

Det jag känner mig undrande till är den utredning som är gjord på beläggning av parkeringsplatser där det står ”Resultatet visade att beläggningen på de närmsta gatorna i området totalt sett var cirka 65 % på förmiddagen och 75 % på kvällen.” Vår bostadsrättsförening erbjuder boendeparkering i garage som i dagsläget är fullbelagd men vi har trots det ändå många boende som har boendeparkering på gatan via Solna stad. Dessa platser behöver vi få behålla. Det är även svårt för oss att hitta parkeringsplats på närliggande adresser Honnörsgatan 17 - 26 för även där är det ofta fullt av bilar. Jag tror inte att beläggning på 70 % som ni uppgett på den adressen stämmer. Ibland behöver vi parkera nere vid Lottagatan vid parken.

I planförslaget har ni angett att det till entrén till förskolan föreslås att en eller två av befintliga gatuparkeringsplatser regleras som tidsbegränsad angöringszon för hämta/lämnatrafik. Det vore olyckligt om dessa angörs på befintlig boendeparkering utanför Honnörsgatan 14 - 16 eftersom vi redan har så fullbelagt med bilar här (90 % beläggning har ni själva angett och trots det vill ni ta två platser i anspråk). I stället så är mitt förslag att angöringszonen i så fall bör placeras på Honnörsgatan 9 - 13, vilket också är en entré/ingång till förskolan.

Den insynsskyddande skärm som är planerad för förskolan i planförslaget på Mönstringen 3 skulle kunna utökas och även omfatta staketområdet ut mot Honnörsgatan 14 -16 under förutsättning att de träd som finns där får stå kvar. På så sätt kanske man kan få ner bullerljudnivån som uppstår på förskolan något för oss som är boende på Honnörsgatan.

Förvaltningens kommentar:
De större träden inom planområdet avses behållas.

Tidigare planförslag inkluderade ändrad plan för Logementet 1 och 2. Nytt förslag utan dessa fastigheter ger inget behov av hänvisning till gatuparkering.

Barns lek är inte att betrakta som buller på samma sätt som buller från trafik eller varsamheter av andra slag. Ingen insynsskyddande skärm föreslås mot Honnörsgatan 14 – 16, dock möjliggörs ett 1,5 meter högt bullerplank för att tillse att tillräckligt låga bilbullernivåer uppnås inom gårdsmiljön.

*

Yttrande 4, 25 november 2021

Trafikutredning utförd av Tyréns gällande detaljplan för kv. Logementet med flera

Parkering och angöring

Denna studie är rent felaktig. Att påstå att beläggningen när det gäller gatuparkering är 75% på kvällen är inte med sanningen överensstämmande. Samtliga boende i området kan vittna om att det många gånger är svårt att hitta parkering kvällstid, i det närmaste 100% beläggning.

Detta blir extra besvärligt för vår förening som endast har 8 parkeringsplatser, på 91

lägenheter, på vår fastighetsmark. Det gör att föreningens medlemmar i stort är hänvisade till den gatuparkering som finns. Med tanke på de s.k. servicedagar som instiftades för ett par år sedan, som splittrar upp gatorna i små delar och tidszoner, gör inte parkeringssituationen bättre. När dessutom vissa av dessa servicedagar börjar redan kl. 07.00 blir nyttjandet av dessa parkeringsytor natten innan begränsad. Merparten av de boende tar bilen efter 07.00 på morgonen.

Vi vänder oss mot att avsätta ytterligare gatuparkering till s.k. angöringsyta vid förskolan i Mönstringen 3, då detta ytterligare tar bort ett par parkeringsmöjligheter. I dag finns inte dessa angöringsytor och vår upplevelse är att det fungerar med hämtning och lämning på förskolan i Mönstringen 3 utan större problem. Vi motsätter oss att denna utredning med felaktiga värden används som underlag för planärendet.

Planbestämmelser
Vi motsätter oss all bebyggelse på Mönstringen 3 på ytan mellan befintlig byggnad och tomtgräns mot Mönstringen 2/Brf Granatäpplets tomtgräns i norr. Vi anser att kompletteringsbyggnader på denna yta blir till nackdel och störande för vår föreningsmedlemmar boende i angränsande fastigheter (Honnörsgatan 17 & 19).

Konsekvensanalys planändring
Står att de åtgärder som görs inte innebär några förändringar av byggnaden. Det står att en ny hiss uppförs inne i byggnaden. Här står även att: "För att minska insyn mot angränsande uteplatser i intilliggande bostadskvarter norr om fastigheten föreslås kompletterande avskärmningar i trä längs fastighetsgräns. Utformning redovisas i nästa skede"

Då dessa kompletterande avskärmningar kommer att vara i direkt anslutning till Brf Granatäpplets tomtgräns och beröra de medlemmar boende i intilliggande fastigheter vill vi att utformningen av dessa redovisas, utformas och godkänns även av Brf Granatäpplet innan beslut om detta fastlås.

Dagvattenutredning
I denna står, sammanfattningen 3:e stycket: "För befintlig hissbyggnad (Inskrivningen 1) samt två tillkommande hissbyggnader (Mönstringen 3 och Logementet 1)..."
Detta motsäger skrivningen i Konsekvensanalys planändring där det anges att hiss i Mönstringen 3 ska uppföras inne i byggnaden. Här kräver vi ett klargörande av vad det är som gäller innan beslut fattas.

Förvaltningens kommentar:
<u>Parkering och angöring</u>
Tidigare planförslag inkluderade ändrad plan för Logementet 1 och 2. Nytt förslag utan dessa fastigheter ger inget behov av hänvisning till gatuparkering. Nya möjligheter till angöring föreslås norr om Lottaparken.

<u>Planbestämmelser</u>
Komplementbyggnader medges mellan befintlig byggnad och tomtgräns mot Mönstringen 2/Brf Granatäpplets tomtgräns i norr. Inom med ”plusmark” Illustrerat område får kompletterande bebyggelse uppföras.

Illustration

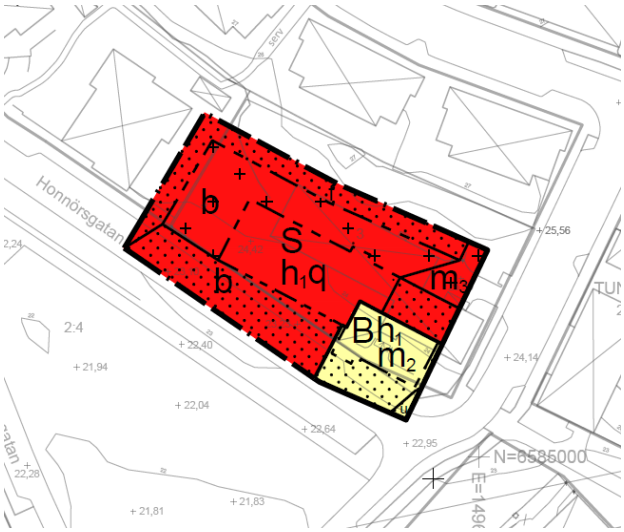

Plankarta, utsnitt.

I planförslagets granskningsversion finns föreslaget insynsskydd illustrerat. Utformningen beskrivs i ett gestaltningsprogram för projektet och biläggs exploateringsavtalet.

Ingen ny hiss kommer ordnas inom Mönstringen 3. Logementet 1 och 2 ingår inte längre i planområdet.

*

Yttrande 5, 24 november 2021

På några väsentliga punkter har gällande detaljplan inte genomförts till exempel

- Bullerplanket mot Enköpingsvägen, försöket med tyst asfalt blev ett misslyckande och försvann efter en tid utan att ersättas av bullerplanket.
- Det var/är också tänkt att kontorshus skall uppföras sydost om logementet 2 som bullerskydd för parken.
- Brf Mönstringen skulle i vissa fall utrustas med delvis inglasade balkonger för att klara bullernormer, blev aldrig gjort

När E18 flyttades till Kymlingelänken skulle Enköpingsvägen göras om till lokalgata och hastigheten sänkas till 50 km/timme, Nu har förvisso hastigheten sänkts till 60 km/timme men det bullrar fortfarande och av egen erfarenhet rör sig trafiken snabbare. Hur mycket ljud reflekteras från bullerplanket mot Råstahem och över mot Järvastaden?

Enligt gällande detaljplan anses de före detta militära byggnaderna inte vara lämpliga för permanent boende, tydligen med undantaget att logementet 2 kunde vara studentbostäder, som nu blivit permanentbostäder i en eller annan utsträckning. Logementet 1 ligger enligt nuvarande detaljplanplan för nära kraftledningen, 40 meter, och kan inte användas som bostäder men däremot kontor.

Mönstringen 3 föreslås kunna byggas om till bostäder, men det blev en förskola som fått fler barn allteftersom och idag har 6 avd och 80 barn.

Nya detaljplanen

Enligt förslaget finns det plats för 190 barn på de tre förskolorna, dags dato har förskolorna i det närmsta så många barn, Logementet 1(Järvens förskola) har 4 avd 50-tal barn, Logementet 2 (Lottagatans förskola) 4 avd 56 barn och Mönstringen 3 (Ur o Skur) 6 avd 80 barn.

Jag föreslår att gällande tillfälliga bygglov förlängs under tiden en utredning kan utreda och föreslå en mer passande fördelning av förskolor. Inom en inte allt för stor radie har vi fem förskolor och Mulle Meck-parken, det genererar ökade flöden av allt från fotgängare, cyklister och biltrafik. Trottoaren längs Honnörsgatan är inte dimensionerad för det flödet av gångtrafik, samtidigt finns det en garageuppfart från Honnörsgatan 7 som också genererar trafik under lämnings- och hämtningstider. Olycksrisk när trottoaren också används av cyklar förutom av förskolebarn som inte alltid gör som föräldrar vill.

Har möjligheten att rusta någon av magasinsbyggnaderna längs Fridenborgsvägen till förskola utretts?
Har möjligheten att bygga nytt på ytan norr om Fridenborgsvägen utretts, att ändra i detaljplaner verkar ju inte vara något problem.

För att ett tillfälligt/permanent bygglov med planerad verksamhet ska accepteras föreslår jag att nedanstående punkter beaktas och uppfylls efter samråd med bostadsrättsföreningen i de frågor bostadsrättsföreningen berörs.

När Ur o Skur förskolan etablerades och vi i brf Mönstringen tillfrågades så handlade det tillfälliga bygglovet om färre avdelningar, sedan tycks det successivt ha tillkommit fler avdelningar utan att de boende tillfrågats, skall det planeras för 4 eller fler avdelningar bör en diskussion föras med brf Mönstringen om att ett bullerplank byggs mellan fastigheterna. (Idag kastas allehanda föremål över befintligt staket.) Tidvis eldas det också på förskolans gård oavsett vindriktning och rök sugs in i de lägenheter som vetter mot förskolan. Balkonger som ej täcks av bullerplank bör förses med höj och sänkbara glaspartier. **Återgå till 4 avdelningar.**

Balkonger mot Honnörsgatan som inte är inglasade bör förses med höj och sänkbara glaspartier.

Oavsett bullerutredningens konstaterande om ekvivalenta bullernivåer är det under sommaren med förskolornas barn ute tidvis så pass högljutt att boende har balkongdörrar stängda och att det ljudmässigt är störande när balkonger nyttjas vilket det senaste året förtydligats när många jobbat hemifrån och som pensionärer dagligen utsätts för oavsett pandemi eller inte. Det hjälper inte att det går att påvisa att ekvivalenta ljudnivåer upprätthålls, det handlar om här och nu. Blir det jobbigt ljudmässigt att sitta på sin balkong och läsa en bok eller jobba eller ta sig en eftermiddagslur blir balkongen rätt oanvändbar om den inte kan ljudskyddas på något vis. Det kan inte var de boendes ansvar då detaljplanen frångåtts.

Jag är inte heller intresserade av väghinder, det fungerar som det är på Honnörsgatan, mängden trafik minskas bara genom färre avdelningar inte genom att införa hinder som även konstant drabbar de boende. Öka trafikövervakningen, varför inte fartkameror

Korsningen Lottagatan - Järva skjutbaneväg högerregel, korsningen Mönstringsvägen – Järva skjutbaneväg Lämna företräde, gör det enhetligt

Korsningen Lottagatan - Järva skjutbanaväg sikten skymd av planket idag, byggs bullerplank bör det vara glas i hörnet. Svårt att hinna se cyklister som kommer med fart.

Korsningen Enköpingsvägen - Järva skjutbaneväg bör förses med en avfartsfil mot Järvastaden för västgående trafik, idag orsakar den onödiga inbromsningar och försämrad trafikrytm.

Cykelbanan längs Järva skjutbaneväg fram till Mönstringsvägen löper närmast gatan men på andra sidan Mönstringsvägen byter den sida, strular till det med fotgängarna. Cykelbanornas anslutningar mot gatorna måste göras plana.

En del föräldrar som har barn på förskolan vid Mönstringen 3 (Ur o Skur) nyttjar trottoaren längs Honnörsgatan 1 - 9 som cykelbana tillsammans med sina barn, trottoaren är för smal och incidenter inträffar, På något vis måste det stoppas, och till att börja med vore det bra med skyltning och målning på trottoaren.

Det står en lyktstolpe felplacerad vid parkeringsautomaten vid Honnörsgatan 7, den gör att trottoaren blir ännu smalare och vintertid kommer vissa plogfordon inte förbi.

Inom planområdet finns det lyktstolpar som mer eller mindre är placerade i/under/över träd så innan lövfällning hindras gatuljuset på ett utmärkt sätt, tyvärr ett generellt problem och det blir inte bättre med åren.

Bullerplanket längs Enköpingsvägen bör byggas enligt gällande detaljplan, det bör även ledas in en bit på Järva skjutbaneväg för att täcka ljudet från korsningen i stället för det obyggda kontorshuset.

Underlätta vintertid för trafiken runt förskolorna, snöröjningen måste fungera bättre. Tyvärr är gatornas utformning med de felplacerade träden ute i gatorna ett stort hinder för en effektiv snöröjning.

Plogvallar gör det inte lättare för föräldrar att hämta/lämna utan åstadkommer bara felparkeringar.

Förvaltningens kommentar:

Enköpingsvägen har mer fått karaktären av lokalgata med färre fordonsrörelser och lägre hastighet vilket innebär lägre bullernivåer än tidigare bedömt, det är skälet till att de bulleråtgärder som tidigare beskrivits, plank mm inte genomförts.

Logementet 1 och 2 ingår inte längre i planområdet.

Barns lek är inte att betrakta som buller på samma sätt som buller från trafik eller verksamheter. Att barn stojar och stundtals för oväsen är naturligt och i det närmast ofrånkomligt och får anses utgöra en omständighet av sådant slag som omgivningen i princip är tvungen att acceptera. Inget bullerplank men väl ett insynsskydd som kan kompletteras med växter kommer möjliggöras inom Mönstringen 3 för att skärma

bostäder från förskolans gård. Om synpunkter finns på verksamhetens bedrivande, omfattning, rök med mera bör kontakt tas med den aktuella verksamheten alternativt kommunens miljötillsynsavdelning https://www.solna.se/naringsliv/tillstand-regler-och-tillsyn/miljofarlig-verksamhet---anmalan-tillsyn-och-egenkontroll

Eventuella skärmande åtgärder på byggnaders fasader är inte en fråga för denna detaljplan. Fastighetsägaren kan kontaktas med synpunkter kring eventuella åtgärder.

Kommun kan inte sätta upp fartkameror. Fysiska åtgärder genomförs om bedömningen är att bilar körs snabbare är skyltad hastighet och detta kan kontrolleras hastighetsmätare på berörda vägar.

Att reglera trafikföringen i korsningen Lottagatan - Järva Skjutbaneväg och korsningen Mönstringsvägen – Järva Skjutbaneväg enhetligt, kan genomföras redan nu.

Utformningen av bullerplanket har setts över med hänsyn till sikt i korsningen, se mer på sidan 14 i planbeskrivningen.

På sikt ska Enköpingsvägen omdanas till stadsgata. Då kommer gatans utformning och korsningspunkter ses över.

Tanken är att cykling på Honnörsgatan ska ske i blandtrafik och gång på trottoaren. Mängden biltrafik är väldigt låg, bedömningen att cykelblandtrafik inte utgör någon trafiksäkerhetsrisk. Gatan är skyltad med 30km/t och trottoaren för smal för att målas upp.

Stadens belysningsansvarige kommer att göra en inventering av lyktstolparna i området för en bedömning av förslag på åtgärder.

Driftproblemet vid snöröjning ska ses över, vid behov beställs särskilda maskiner till arbetet. Med olika synpunkter på trafiklösningar i närområdet kan man vända sig till kommunens trafikenhet. Det är inte frågor för denna detaljplan.

*

Yttrande 6, 25 november 2021

> *Trafikutredning utförd av Tyréns gällande detaljplan för kv. Logementet m fl. 3.6 Parkering och angöring*

Utredningen som utförts och redovisas kan inte annat än betraktas som ofullständig. Alla vi som bor på Honnörsgatan vet att det absolut INTE är 75% parkering på kväll/natt. Det är om inte 100% så i alla fall 98%.

Att låta en utredning, som så uppenbart inte stämmer med verkligheten, ligga till grund för detaljplan känns inte seriöst och trovärdigt. Gör om, gör rätt och framför allt använd inte denna utredning som underlag då den är så uppenbart undermålig.

Förvaltningens kommentar:

När Logementet 1 och 2 inte längre ingår i planområdet finns inte längre något behov av att ta gatuparkeringsplatser i anspråk genom planen. Det detaljplanen behöver lösa är situationen hämtning/lämning av barn och en lösning för detta har tagits fram och beskrivs i genomförd trafikutredning för detaljplanen.

*

Övriga

Yttrande 7, 25 november 2021

Brf Svärdsliljan 1 har synpunkter på trafikutredningen i samband med detaljplanen för kv. Logementet. Som förening i området ställer vi oss tveksamma till resultat av beläggningsmätningen som genomfördes tidigare i september 2021. Vi har svårt att se hur en beläggning på 75 % kvällstid kan stämma överens med verkligheten. I verkligheten är det till och med svårt att hitta parkering på kvällstid i området kring Mönstringsvägen, Honnörsgatan, Inskrivningsvägen och Lottagatan.

Vi ser här en risk att den missvisande mätningen leder till att kommunen antar att färre parkerar i området än vad verkligheten visar och att det leder till att parkeringsplatserna tas bort. Detta framkommer framför allt på sidan 14 i trafikutredningen som fastslår att parkering på gatumark i första hand ska nyttjas av besökare och inte boende i området. Vi hör ofta från boende i vår förening hur svårt det är att hitta gatuparkering i området och det är ju inte bra att parkeringsplatserna ser ut att bli färre i och med den här förändringen.

Förvaltningens kommentar:
Se kommentar för yttrande 6.

*

Yttrande 8, 25 november 2021
När det gäller Honnörsgatan, både under och övre, har utredningen inget med verkligenheten att göra. Det finns nästan aldrig några lediga parkeringsplatser kvällstid. De som påstår att det är 20–25 % tomt måste lyckats vara där två gånger när det är städdag kommande morgon. Hör av er om ni vill ha bättre underlag så kan ni få bilder under en längre tidsserie. Vi utgår från att parkeringssituationen inte försämras.

Förvaltningens kommentar:
Se kommentar för yttrande 6.

*

4. Samrådsmöte

Ett digitalt, allmänt samrådsmöte hölls den 10 november 2021. Länk till det digitala mötet lades upp på solna.se/logementet

6. Förändringar efter samrådet

Som en konsekvens av ny information från Svenska kraftnät angående närbeläget kraftledningsstråk, tas fastigheterna Logementet 1 och 2 bort ur planområdet. Det fortsatta arbetet kommer således inbegripa endast fastigheterna Mönstringen 3 och Inskrivningen 1.

Genomförda utredningar samt planhandlingar har kompletterats med efterfrågade fördjupade beskrivningar och förtydliganden.

Planbeskrivningen har förändrats genom

- Att Logementet 1 och 2 har tagits bort ur planområdet och bilder och texter har uppdaterats som en följd av det.

- Uppdaterade texter som en följd av reviderade utredningar beträffande dagvatten, buller och utformning av skärmande åtgärd inom Mönstringen 3.

Plankartan har kompletterats med

- Bestämmelse angående utformning av skärmande staket
- Angående att marken ska vara genomsläpplig inom delar av planområdet
- Förtydligande av bestämmelser till skydd för kulturmiljö.
- Förtydligande angående vad som krävs för att få marklov för borttagande av träd
- Angående att bullerskärm ska vara 1,8 respektive 1,5 meter hög.
- Angående att ursprungliga träfönster ska bevaras
- Angående markreservat för allmännyttiga underjordiska ledningar

Alexander Fagerlund
Plan- och byggchef

Miranda Boëthius
Planarkitekt